

T.C. SAĞLIK BAKANLIĞI

Halk Sağlığı Genel M¼d¼rl¼ę¼

S¼rveyans Sistemi

Sürveyans

- Verilerin zamanında ve sistematik olarak
Toplanması,
Biriktirilmesi
ihtiyacı olan birimlere hızla geri bildirimini
sağlayacak şekilde
Değerlendirilmesi süreci

Sürveyans

Hastalık ve hasarları önlemek ve kontrolünü sağlamak amacıyla verilerin;

zamanında ve sürekli olarak

Toplanması,

Analiz edilmesi

Yorumlanması

Geri bildirimidir.

- Eylem için **bilgi toplamak**

Sürveyansta Amaç

Hastalıkların kontrolü ve korunması sağlanarak morbidite ve mortaliteyi azaltmaktır.

- Bir durumun, bir hastalığın **görülme sıklığındaki** değişiklikleri gözlemek,
- Salgınları **erken tespit** etmek,

Sürveyansta Amaç

- Koruyucu önlemlerin etkisini değerlendirmek
- Etkenlere hassas grupları belirlemek,
- Kaynakların bölüşülmesi için öncelikleri ortaya koyabilmek
- Hastalığın nedenine ilişkin ipuçları bulabilmektir.

Sürveyansın Faydaları

- Hastalıkların paternleri ve trendleri, buna bağlı olarak alınacak **korunma ve kontrol önlemleri** ortaya konulabilir
- Hastalıkların dağılımı ve oluşmasındaki **ani değişiklikleri**
- Etken ve konakçıdaki **değişiklikler**
- Sağlık hizmetlerindeki **değişiklikler**
- Hastalığın **trendi izlenebilir**

Sağlık Hizmetlerine Katkısı

- Sağlıkla ilgili sorunların tanımlanması
- Sorunlarla ilgili önceliklerin belirlenmesi,
- Sorunlara yönelik amaçların belirlenmesi
- Stratejilerin saptanması
- Koruma ve kontrol önlemlerinin değerlendirilmesi
- Daha ileri araştırma gereksinimlerinin tespit edilmesi olarak sıralanabilir.

Sürveyansın Tipleri

Sürveyansın tiplendirilmesi

- hedef kitle,
- veri toplama yöntemi,
- veri kaynağı

farklı özelliklere göre tanımlanmaktadır.

Veri toplamada izlenen yönteme göre

Pasif sürveyans

- Tanımlanmış bir sistem dahilinde bildirim yapılmasının beklendiği sürveyans sistemidir.
- Sağlık çalışanları doldurulması ve yollanması istenen formlar ile birlikte belirlenen zamanlar içerisinde bildirim yapar.
- ülke çapında kurulan bir sistem
- Sağlık hizmeti veren tüm birimlerden bildirim yapılır.

Pasif sürveyans

- Kim
- Neyi
- Ne zaman
- Nasıl
- Nereye

Pasif sürveyans

- Sorunların bazıları;
  - Sağlık çalışanlarının bildirim yapmaması
  - Bildirimlerin tutarsız olması
  - Bildirimlerin düzensiz ve yavaş olması
  - Bildirimlerin yanlış veya eksik olması

Aktif Sürveyans

- Yetkili birimlerce düzenli olarak verilerin toplanmasıdır.
- Sağlık kurumlarına gidilerek veriler taranmakta ve hastalık ile ilgili bilgiler toplanmaktadır.
  - Polio eradikasyon programı gibi..
- Vaka olup olmadığına bakmaksızın hastalık sayısı ve özellikleri hakkında bilgi verir.
- Hiç vaka tespit edilmemiş ise **sıfır vaka** bildirimini yapılır.

Aktif Sürveyans

- Eleminasyon ve eradikasyon programı uygulanan hastalıklarda kullanılır.
- Pasif sürveyans sistemine göre daha fazla faaliyet vardır.

Sentinel Sürveyans:

Olguları erken saptamak veya trendler hakkında gösterge sayılabilecek bilgiye ulaşmak için;

verilerin, toplumun kalan kısmındaki duruma işaret edecek şekilde örnek bir popülasyonda , toplandığı sürveyans tipidir.

Sentinel Sürveyans:

rutin sürveyansın;

- uygulanamayacağı hastalıklarda
- uygulamanın elverişli olmadığı koşullarda
- ülkenin-bölgenin durumunu yakından izlemek amaçlı kullanılabilir

Sendromik Sürveyans

- Sendromik sürveyans halk sağlığı açısından önem arz eden bazı verilerin toplanması için kullanılan bir sürveyans tipidir.
- Burada tanımlanan laboratuvar veya klinik olarak konfirme edilmiş hastalıklar değil, bir çok hastalıkta görülebilen semptomlar (ateş, öksürük, döküntü, ishal, kusma, bulantı...) ait veriler toplanmaktadır.

Sendromik Sürveyans

- Ülkemizde sendromik sürveyans ABE ve GBH sürveyansı
- Sendromik sürveyans amacı trend takip etmek ve vaka artışlarını erken saptayarak kısa sürede müdahale etmek
- Sendromik sürveyans devamlı yapılabileceği gibi halk sağlığı tehditlerinin oluşabileceği durumlarda dönemsel olarak ta yapılabilir. (Kitlemel göçler, büyük çaplı uzun süreli organizasyonların varlığı...)

Sürveyansın Kullanıcıları

- Toplum sağlığını korumaya yönelik programlar yapanlar
- Lokal, bölgesel, ulusal ve hatta uluslararası politika belirleyiciler
- Toplum sağlığı ile ilgili aktivite yürütenler
- Toplum sağlığı ile ilgili uygulamaları geliştirmek için bilgiye ihtiyacı olan halk
- Kendi sağlığını daha iyi korumak ve iyileştirmek için kişisel uygulama yapan kişiler

Sürveyansın Aşamaları

Sürveyans Sisteminin Basamakları

- verilerin;
  - Toplanması
  - Analiz edilmesi
  - Yorumlanması
  - Geri bildirilmesidir.

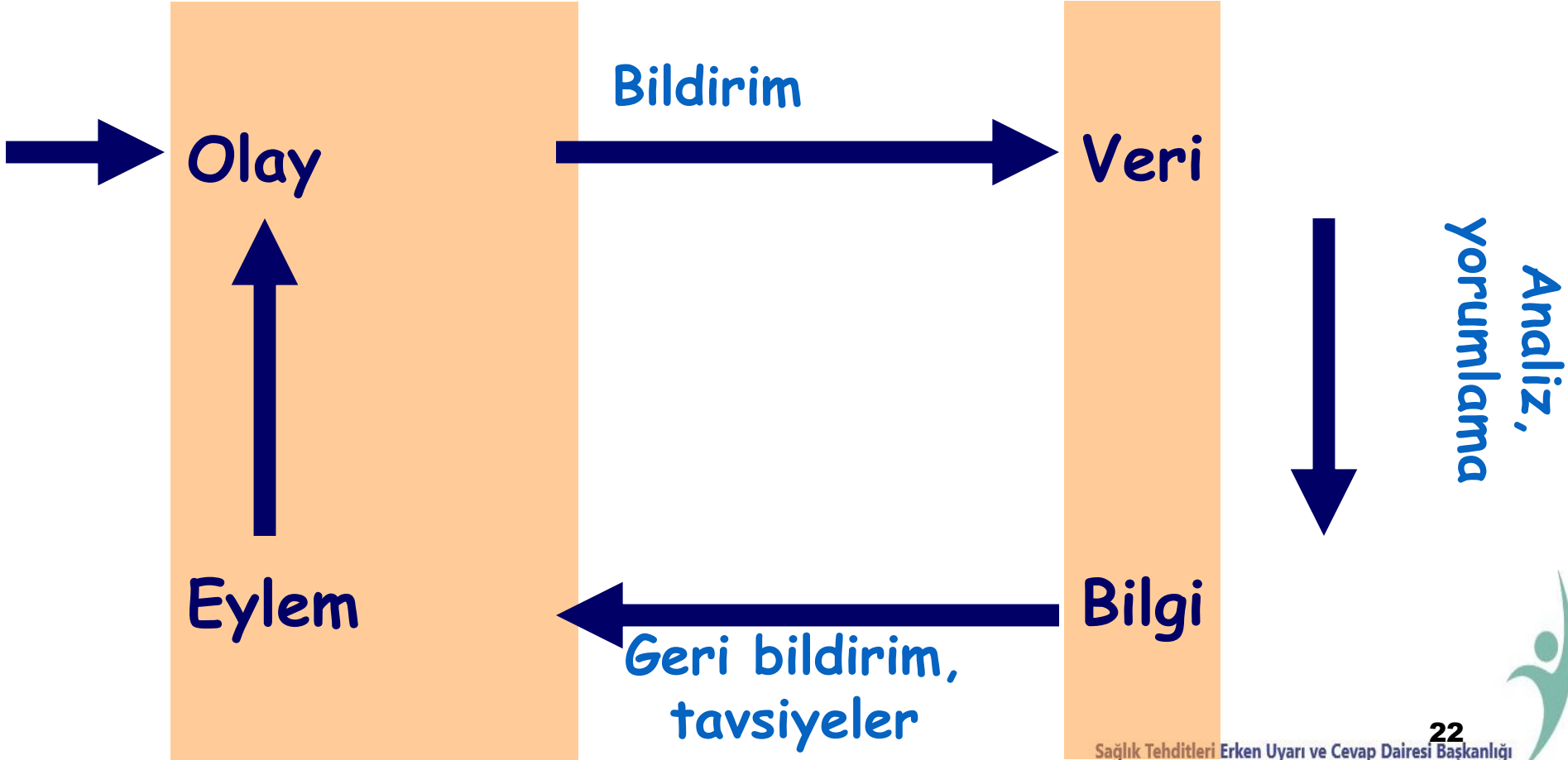

Sürveyans döngüsü

Sağlık sistemi

Sürveyans merkezi

Veri Toplanması

- Hastalıklara ve hastalara ait bilgilerin zamanında ve düzenli bir şekilde toplanmasıdır.
  - Hangi hastalıklar
  - Kim sorumlu
  - Kime, nasıl ve hangi sıklıkta yapılacağı,
  - Vaka tanımları
  - Hastalıklarla ilgili alınacak ve alınan kontrol ve koruma önlemlerinin ne olduğunun belirlenmesi gereklidir.

Veri Toplanması

Toplanan verilerde;

- Doğruluk
- Zamanındalık
- Tamlık

Sürveyans Veri Kaynağı

- DSÖ tarafından önerilen başlıca veri kaynakları
  - Mortalite verileri; ölüm bildirim formları, hastane kayıtları, hastane ölüm tutanakları
  - Morbidite verileri; bildirimi zorunlu hastalıklar, laboratuvar verileri, hastane verileri, poliklinik verileri
  - Salgın raporları
  - Laboratuvar sonuçları
  - Demografik veriler
  - Çevreye ait verilerdir.

Sürveyans Veri Kaynağı

- Sürveyler ve araştırmalar
- Kişisel vaka inceleme raporları
- İlaç vb maddelerin tüketim verileri
- Basın yayın organları
- Hastane istatistikleri
- Özel hekim kayıtları
- İş-okul devamsızlıkları
- Hayvan rezervuarları

Verilerin Analizi

- Toplanan veriler;
  - yer, zaman ve kişi özelliklerine göre analiz edilir.
- Mevcut veriler ve beklenen değerler karşılaştırılır
  - Aralarındaki farklılıklar ve önemi değerlendirilir.
- Elde edilen veriler;
  - Son bildirim dönemi
  - Daha önceki yıllarda bu döneme karşılık gelen zaman parçasındaki değerler
  - Komşu bölgelerin verileri ile karşılaştırılabilir.

Verilerin Yorumlanması

- Hastalık için ileri inceleme gerekli mi
- Artışların nedenleri
- Öncelikler
- İşgücü ve kapasite değerlendirilerek yapılabilecekler

Artışların Nedenleri

- Salgın
- Sağlık hizmeti verilen kurumlarda personel ve malzeme eksikliği tamamlanmış,
- Personeller bu konuda eğitim almış,
- Konuya özel inceleme ve araştırma yapılmış,
- Çalışan kişilerin konuya özel ilgileri olmuş,
- Bildirimler hatalı veya yanlış yapılmış,
- Etkili izleme ve denetleme hizmeti başlatılmış olabilir

Geri Bildirim

Verilerin

- Hizmet sunan tüm sağlık birimlerine,
- Sağlık yöneticilerine
- İlin diğer yöneticilerine,
- Program planlamacılarına
- Karar vericilere ulaştırılmasıdır.

Sürveyans sisteminin en önemli ve kritik aşamalarından birisidir

İki amacı vardır

- Bilgilendirmek
- Motive etmek

Sorular ve katkılarınız....

Hastalık/Durum Adı	Sürveyans Tipi			
	Aktif	Pasif	Sentinel	Sendromik
Kızamık		✓		
Akut Flask Paralizi	✓			
Tüberküloz	✓	✓		
Makülopapüler Döküntülü Hastalıklar	✓			
İnfluenza			✓	
Akut Barsak Enfeksiyonu				✓
Grip Benzeri Hastalık				✓
Aşı ile Önlenebilir İnvaziv Bakteriyel Hastalıklar Sürveyansı	✓	✓	✓	
Lejyoner Hastalığı		✓		
Kırım Kongo Kanamalı Ateşi		✓		